

עפ"ג 19689/11/18 - בלה מכטייב נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עפ"ג 19689-11-18 מכטייב נ' מדינת ישראל

לפני:

כב' השופט שמואל בורנשטיין - אב"ד

כב' השופטת מיכל ברק נבו

כב' השופט חגי טרסי

בלה מכטייב

המערערת

נגד

מדינת ישראל

המשיבה

פסק דין

1. המערערת הורשעה, על פי הודאתה, בת"פ 51056-08-16 (בית המשפט השלום בפתח תקווה) בעבירת גניבה לפי סעיף 384 לחוק העונשין, תשל"ז 1977, בכך שנטלה ארנק מתוך תיק שהניחה המתלוננת על רצפה בחנות ויצאה עמו. המערערת נדונה ל-3 חודשי מאסר בפועל וכן להפעלת מאסר מותנה בן 8 חודשים, מאסר מותנה בן 8 חודשים נוסף, מאסר מותנה בן 12 חודשים, מאסר מותנה בן 6 חודשים ומאסר מותנה בן 3 חודשים - בחופף ובמצטבר, כך שסך הכל תרצה 18 חודשי מאסר. זאת, לצד עונשים נלווים.

2. טרם שנגזר דינה, הוגש תסקיר שירות מבחן בעניינה של המערערת ובו תוארו תולדות חייה הקשים. מגיליון רישומה הפלילי עלה כי בעברה עבירות רבות מאוד, בעיקר עבירות רכוש, בגין נדונה לעונשים שונים, לרבות עונשי מאסר. שירות המבחן עמד על כך שבעבר היו ניסיונות שלא צלחו לשלב את המערערת במסגרות טיפוליות סגורות, וכי היא מטופלת ביחידה לנפגעי סמים בראשון לציון במסגרת צו מבחן שהוטל עליה בתאריך 20.12.2015 למשך שנתיים.

שירות המבחן סבר כי שליחת המערערת למאסר בעת הנוכחית עלולה לגרום לנסיגה במצבה ולאובדן הישגיה הטיפוליים עד כה במישור הנפשי וההתמכרותי, ולצד זאת העריך כי נדרשת מעטפת טיפולית רחבה יותר מזו בה היא מצויה. לפיכך הומלץ על אבחון פסיכיאטרי, המשך טיפול ביחידה לנפגעי סמים ומסירת בדיקות שתן באופן עקבי ורציף, כמו גם שילובה בקבוצה טיפולית לנשים, שמטרתה להעמיק בדפוס חשיבה והתנהגות עבריינים. שירות המבחן ביקש דחייה בת שלושה חודשים במטרה לבחון את שיתוף הפעולה של המערערת עם התוכנית הטיפולית המוצעת.

3. בגזר דינו תהה בית המשפט קמא הכיצד סבר שירות המבחן כי שליחת המערערת למאסר עלולה לגרום לנסיגה במצבה ולאובדן הישגיה הטיפוליים, כאשר ספק רב בעיניו אם הושגו הישגים טיפוליים, הואיל ואלה לא פורטו על ידי שירות המבחן.

משנטען כי מצבה הנפשי של המערערת הידרדר וספק אם היא כשירה לעמוד לדין, התקבלה חוות דעת פסיכיאטרית

בעניינה ואף העיד הפסיכיאטר המטפל בה. בית המשפט קמא דחה את הטענה לפיה המערערת אינה כשירה לעמוד לדין, בהסתמך, בין היתר, על עדות המומחה מטעמה שאישר כי אין היא עומדת בתנאים שנקבעו בדין לעניין זה, וכן בהתבסס על הראיות שכללו את חקירתה במשטרה במסגרת התיק החדש שנפתח נגדה.

על אף שבית המשפט קמא לא הקל ראש במצבה הרפואי הקשה של המערערת, וכן בקשיים הנובעים מאירועים טראומטיים שאותם חוותה לאורך שנות חייה, סבר הוא כי אין בכך כדי להצדיק את התנהלותה. בית המשפט קמא הדגיש כי מדובר במי שלאורך חייה נפתחו כנגדה למעלה מ-130 תיקים וציין כי למרבה הצער, המערערת לא ניצלה את הזדמנויות השיקום הרבות שניתנו לה, בין היתר באמצעות הארכת מאסרים מותנים, וחלף זה שבה ופגעה ברכוש הזולת. כמו כן, עיון בגזרי הדין במסגרתם הושתו המאסרים המותנים מלמד שהמערערת שוב ושוב מביעה צער על מעשיה ומתחייבת להשתלב בטיפול אך לא עושה כן, ואם עושה כן, הרי שהמסקנה היא כי סיכוייה לשיקום הינם קלושים.

בית המשפט קמא עמד על כך שכנגד המערערת תלויים ועומדים כיום 5 מאסרים מותנים, חלקם חבי הפעלה, אשר מצטברים יחדיו ל-37 חודשי מאסר, וקבע כי אמנם המעשה הנוכחי אינו מצוי ברף חומרה גבוה ואינו מצדיק מאסר ממושך, אך **"לא ניתן להתעלם מקופת השרצים אותה נושאת הנאשמת על גבה"**.

בהתחשב בכל הנסיבות לקולא, לרבות נסיבות העבירה הנוכחית, שכאמור אינה מצויה ברף הגבוה, מצא לנכון בית המשפט קמא לחפוף באופן חלקי את המאסרים המותנים ואת המאסר שהושת עליה בתיק הנוכחי, בקובעו כי המערערת תרצה בסך הכל 18 חודשי מאסר בפועל.

4. במסגרת הודעת הערעור, טענה המערערת כי חרף ההסדר בין הצדדים שלפיו היא תופנה לשירות המבחן, שיבחן את נושא הארכת המאסרים המותנים כנגדה, וחרף קביעת שירות המבחן בתסקיר כי היות ונוצר פתח למעורבות טיפולית יש לדחות את הדיון בשלושה חודשים - קיבל בית המשפט קמא את בקשת המשיבה לדחות את ההמלצה ולטעון לעונש, ובכך נתן יד לחריגה מההסדר.

5. בתום דיון שקיימנו בעניינה של המערערת ביום 2.7.2019, בהסכמת המשיבה ומבלי לקבוע מסמרות באשר לגורל הערעור, נשלח עניינה של המערערת לשירות המבחן לשם עריכת תסקיר משלים.

6. התסקיר המשלים מיום 16.9.2019 כלל התייחסות למחלותיה ובעיותיה הבריאותיות של המערערת, נסקרו בו מסמכים המעידים על מצבה הנפשי וכן צוין בו, באשר למצבה ההתמכרותי, כי היא טופלה ביחידה לנפגעי סמים בראשל"צ עד לחודש נובמבר 2017, ומאז נמצאת עמם בקשר תמיכתי בלבד. עוד צוין כי לדברי המערערת היא נוטלת קנאביס רפואי ברישיון (הגם שאסמכתא לכך לא הוצגה בפני שירות המבחן). שירות המבחן אף עמד על כך שכנגד המערערת נפתח תיק חדש בעבירה שעניינה גניבה והונאה בכרטיס חיוב, מיום 28.6.2019. בנוסף צוין כי פתוחים נגד המערערת ארבעה תיקי מב"ד מהשנים 2017 - 2018 בגין עבירות דומות לעבירה מושא הדיון, שבגין הוגשו נגדה כתבי אישום.

שירות המבחן סיכם כי אינו מתרשם מלקיחת אחריות מצד המערערת למעשיה, כי היא אינה מכירה בקשייה בתחום העבריינות וכי בעיתוי הנוכחי היא ממשיכה למסור מידע מגמתי ומניפולטיבי, תוך שהיא מרוכזת במצוקתה, כך שעד כה לא התבררו המניעים העומדים ברקע לביצוע העבירות. לנוכח התנהלות זו, ובהתחשב בכך שחרף ההליך הפלילי

ומצבה הנפשי נפתחו כנגדה תיקים נוספים, לא גיבש שירות המבחן תכנית טיפול להפחתת הסיכון הנשקף מהמערערת לביצוע עבירות נוספות.

7. המערערת טענה כי בית המשפט קמא שגה עת הטיל עליה עונש כה חמור - 18 חודשי מאסר - בגין עבירת גניבה מינורית, שגה בכך שלא מצא לנכון להאריך את המאסרים המותנים בהתחשב בין היתר בכך שחלק מהמאסרים המותנים ישנים מאוד (בני 21 שנה, 17 שנה, 12 שנה וכו'), וכי הטלת עונש מאסר בפועל בהתחשב בנסיבותיה האישיות הקשות, ובמצבה הבריאותי והנפשי הירוד, שלאחרונה אף התדרדר, אינה סבירה.

8. ב"כ המשיבה עתרה לדחיית הערעור, בהדגישה כי למערערת עבר פלילי מכביד הכולל 29 הרשעות ב-134 תיקים. הובהר כי אף לאחר הגשת הערעור דנן היא המשיכה לבצע עבירות ונפתחו נגדה תיקים נוספים, שבגין חלק מהם כבר הורשעה על פי הודאתה. ב"כ המשיבה הדגישה כי בית המשפט קמא שקל את נסיבות חייה הקשות של המערערת, ואת העובדה שהעבירה הנוכחית אינה ברף הגבוה, ואת העובדה שהמאסרים המותנים ישנים יחסית, ואולם לאור העובדה שמדובר במי שהמאסרים המותנים שהוארכו שוב ושוב לא הרתיעו אותה, אין הצדקה להקלה נוספת עמה, שכן היא מהווה סכנה של ממש לרכוש הציבור.

9. כלל הוא, כי ערכאת הערעור, הדנה בהשגות על עונש שנגזר על נאשם, אינה גוזרת מחדש את עונשו, אלא עליה לבחון את סבירות העונש שהוטל עליו. התערבות ערכאת הערעור בחומרת העונש שהוטל על ידי הערכאה הדיונית מצומצמת למקרים חריגים של סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הראויה, או כאשר נפלה טעות מהותית בגזר הדין (ראו ע"פ 4678/18 **אנופרייב נ' מדינת ישראל** (23.1.19); ע"פ 8508/18 **אלרחמן נ' מדינת ישראל** (12.9.19)).

10. בנסיבות העניין הדגיש בית המשפט קמא, ובצדק, כי המערערת היא עבריינית רצידיוויסטית, אשר למעלה מ-40 שנה שולחת ידה לרכושו של הזולת, כאשר מאסרים בפועל, מאסרים מותנים וצווי מבחן אינם מרתיעים אותה כלל ועיקר. דברי הצער והחרטה שהביעה, והתחייבותה להשתלב בטיפול ולפתוח דף חדש, הושמעו על ידה פעם אחר פעם, לרבות בפעם האחרונה שבה נגזר דינה והמאסרים על תנאי הוארכו, וניכר כי אלה דברים שנאמרו אך מן השפה אל החוץ, ואין לתת להם כל משקל.

דומה כי הגיעה השעה לומר למערערת - עד כאן!

11. בית המשפט קמא נתן דעתו לטענות המערערת בנוגע לגילה, למצבה הנפשי הקשה ולבעיות הרפואיות הרבות שמהן היא סובלת, ואולם, בהתחשב בעברה המכביד מאוד, במאסרים המותנים המרובים אשר תלויים ועומדים כנגדה, שלא היה בהם כדי להרתיעה, בניסיונות השיקום המרובים אשר לא צלחו בעבר, ובעובדה שביצעה את העבירה הנוכחית שעה שהייתה מצויה בפיקוח שירות המבחן, וכחודשיים לאחר שנגזר דינה בעבירות דומות, לא מצא מקום, ובצדק רב, לשוב ולהאריך את המאסרים המותנים. התנהלותה של המערערת לאחר גזר הדין, ואף בשעה שההליך דנן תלוי ועומד, אך מחזקת את מסקנתו זו של בית משפט קמא; לא רק שהמערערת לא פעלה לקידום השתלבותה בטיפול, כפי שצוין שירות המבחן בתסקיר המשלים, אלא שהיא אף לא חדלה מביצוע עבירות.

12. בנסיבות אלו, אף אנו סבורים, כמו בית המשפט קמא, כי לא היה מקום לשוב ולהאריך את המאסרים המותנים בני הפעלה, המצטברים ל-37 חודשי מאסר. יתר על כן, אף אנו סבורים כי אין לזקוף לזכותה את העובדה שמדובר במאסרים מותנים ישנים. בתי המשפט האריכו שוב ושוב את מאסריה המותנים של המערערת, מתוך תקווה שהיא תשכיל לנצל את היד שהושטה לעברה, ואולם המערערת שבה וחזרה לסורה, ובכך יש כדי ללמד כי סיכוייה לשיקום הינם קלושים.

13. איננו מתעלמים מהשיקולים לקולא המצדיקים הקלה בעונשה, ובכללם נסיבותיה האישיות של המערערת, קשייה הרבים, לרבות הבעיות הבריאותיות המורכבות שמהן היא סובלת, כמו גם נסיבות המעשה הקונקרטי שבגינה היא נותנת את הדין, שאינן מהחמורות. עם זאת, אף בית המשפט קמא לא התעלם משיקולים אלה והביאם בחשבון בגזירת דינה של המערערת, ומצאנו כי הוא עשה כן באופן ראוי והולם.

14. לעניין הטיפול הרפואי לו זקוקה המערערת, חזקה היא שמענה הולם יינתן למערערת במהלך מאסרה.

מכל מקום, נפנה תשומת לב שב"ס לקשייה של המערערת בתחום בריאות הנפש, ולהצהרותיה באשר לכוונותיה, ככל שתיכנס למאסר, כפי שעולה מתסקיר שירות המבחן.

15. הערעור נדחה.

ניתן והודע היום ל' תשרי תש"פ, 29/10/2019 במעמד הנוכחים.

חגי טרסי, שופט

מיכל ברק נבו, שופטת

שמואל בורנשטיין, שופט,
אב"ד